

Блок I
МАТЕРІАЛИ НАУКОВОГО СЕМІНАРУ
«АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ДЕРЖАВОТВОРЕННЯ,
ПРАВОТВОРЕННЯ ТА ПРАВОЗАСТОСУВАННЯ»

Фоменко Андрій Євгенович,
ректор Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ,
кандидат юридичних наук,
полковник поліції

ІНФОРМАЦІЙНА БЕЗПЕКА УКРАЇНИ
ТА ПРАВО ЛЮДИНИ НА ІНФОРМАЦІЮ:
ПИТАННЯ ВЗАЄМОЗВ'ЯЗКУ ТА ВЗАЄМОВПЛИВУ

Сучасний трансформаційний етап для Української держави характеризується необхідністю розвитку ефективного інформаційного суспільства, а разом із тим – інформаційної безпеки. Інформаційна сфера проникає у будь-яке середовище та має потужний вплив на політичну, соціально-економічну, військову та інші складові національної безпеки кожної країни. Слід зазначити, що цей вплив може бути як позитивним, – коли інформація стає потужним ресурсом та сприяє національному прогресу, захисту прав людини, так і негативним, – коли зовнішні чи внутрішні суб'єкти намагаються за допомогою тих чи інших інформаційних маніпулювань дестабілізувати нормальну життєдіяльність держави або взагалі посягнути на її суверенітет. Тож стрімкий інформаційно-комунікаційний розвиток виступає каталізатором не лише для розвитку держави, а й для пошуку надійних механізмів зміцнення інформаційної безпеки, яка, у свою чергу, виступає однією з умов належної реалізації права людини на отримання та користування достовірною інформацією. Іншими словами, гарантування інформаційних прав та свобод людини.

Окрім важливого теоретичного значення, проблематика інформаційної безпеки та права людини на інформацію має фундаментальну прикладну роль для розвитку незалежної, демократичної Української держави, формування громадянського суспільства.

Тематику інформаційної безпеки та інформаційних прав людини у різних сферах науки, зокрема, юриспруденції, розглядали у своїх дослідженнях такі вчені: В. Авер'янов, С. Алексеев, І. Арістова, Г. Атаманчук, О. Бандурка, Д. Бахрах, І. Голосніченко, В. Голубєв, О. Дзьобань, В. Іноземцев, Р. Калюжний, А. Колодій, В. Копейчиков, О. Кохановська, В. Ліпкан, О. Литвиненко, В. Макаренко, А. Марущак, І. Мащенко, О. Мурашин,

Л. Наливайко, Н. Нижник, А. Новицький, Н. Новицька, В. Погорілко, П. Рабінович, А. Селіванов, О. Скакун, В. Цимбалюк, Ю. Шемшученко, О. Ярмиш та ін. Проте у нинішніх вітчизняних умовах питання взаємозв'язку інформаційної безпеки та інформаційних прав людини набуває ще більшої актуальності та потребує якнайшвидшого вирішення.

Нормальна життєдіяльність суспільства визначається рівнем розвитку, якістю функціонування й безпекою інформаційного середовища [1, с. 25]. Інформаційна революція, глобалізаційні інформаційні процеси, широкий спектр нових негативних інформаційних безпекогенних чинників перетворили інформаційну безпеку на категоричний імператив сучасності як важливіший об'єкт права і сферу нормативно-правового регулювання [2, с. 68]. Формування та розвиток ціннісного підґрунтя інформаційної безпеки нашої країни є необхідною умовою спротиву інформаційній агресії, що здійснюється проти України [3, с. 14]. Тому нині ефективний та всебічний розвиток України, забезпечення як інформаційних, так й інших прав людини передбачає встановлення та гарантування інформаційної безпеки.

У нинішніх умовах інформаційне середовище нашої держави визначається суттєвою необхідністю розробки спеціальних механізмів від зовнішніх та внутрішніх інформаційних загроз. Необхідний рівень інформаційної безпеки гарантується сукупністю політичних, економічних, організаційних заходів, спрямованих на запобігання, виявлення й нейтралізацію тих обставин, факторів і дій, які можуть завдати збитків чи зашкодити реалізації інформаційних прав, потреб та інтересів країни і її громадян [4; 5, с. 330–331]. Проте безсистемність процесів формування інформаційної інфраструктури України зумовлює складність розв'язання проблеми інформаційної безпеки, захисту інформаційних ресурсів на рівні як держави, так і окремої організації, підприємства, установи [6, с. 42]. Це має негативний вплив на реалізацію прав людини та громадянина в Україні на отримання достовірної інформації.

З розвитком інформаційного суспільства світова спільнота стикнулася з необхідністю захисту інформаційних прав людини, протидії інформаційним атакам, формування національних систем інформаційної безпеки [3, с. 14]. Слід зазначити, що інформаційна безпека людини, суспільства – складний, багатоаспектний феномен, головним чином пов'язаний з духовними орієнтирами і людини, і суспільства. Відсутність таких чітких орієнтирів – велика соціальна загроза [6, с. 42]. Тож у цьому напрямі важливою є спільна робота як державних, так і недержавних утворень, наприклад, шляхом поширення просвітницької, науково-популярної, етичної інформації з метою утвердження гуманістичних цінностей серед користувачів мережі Інтернет. Це, безперечно, сприятиме посиленню аксіологічних основ інформаційної безпеки України.

Інформаційна безпека не є замкнутою системою, повинна постійно змінюватися і вдосконалюватися, реагуючи на зміни середовища та негативні фактори [7, с. 61]. Нині, незважаючи на існування в Україні низки нормативно-правових актів, потребує посиленої уваги питання щодо більш детальної розробки законодавчих актів у сфері інформаційної безпеки, належної реалі-

зації права людини на отримання та користування достовірною інформацією, її зберігання та поширення.

Підводячи підсумки, необхідно наголосити, що першочергово в інформаційній безпеці України необхідно виокремити загрози щодо інформаційних прав людей, належного розвитку державної інформаційної політики, ефективного комунікаційного каналу між публічними та приватним суб'єктами та ін. Набуття та поширення якісної, перевіреної інформації є необхідною передумовою стабільного існування кожної держави. Реалізація права людини на отримання та використання достовірної та точної інформації є необхідною складовою демократичного розвитку громадянського суспільства. Важливим завданням органів державної влади та органів місцевого самоврядування, громадськості є вироблення механізмів щодо збалансування інтересів людини, суспільства і держави з метою забезпечення їхнього ефективного співробітництва, враховуючи стрімкий розвиток глобального інформаційного суспільства; визначення координації дій державних і недержавних структур у досліджуваній сфері. Органи державної влади мають здійснити детальний правовий аналіз можливих прорахунків зовнішньої та внутрішньої політики щодо інформаційної безпеки України задля їх уникнення у майбутньому. Українській державі потрібно поліпшувати способи взаємодії з міжнародними партнерами й організаціями у сфері інформаційної безпеки. Співробітництво з міжнародними урядовими та неурядовими організаціями, іншими державами в рамках інформаційної безпеки виступає гарантією захисту інтересів держави в межах не лише інформаційної безпеки, але й безпеки держави узагалі.

1. Ліпкан В.А. Національна безпека України : навч. посіб. 2-ге вид. К., 2009. 194 с.
2. Олійник О.В. Адміністративно-правові засади інформаційної безпеки. Європейські перспективи. 2012. № 4. Ч. 1. С. 65–68.
3. Мануйлов Є.М., Калиновський Ю.Ю. Аксиологічний вимір інформаційної безпеки української держави. *Вісник Національного університету «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого»*. Серія : Філософія, філософія права, політологія, соціологія. 2017. № 3. С. 13–30.
4. Сашук Г. Інформаційна безпека в системі забезпечення національної безпеки. URL: http://search.ukr.net/?go=http%3A%2F%2Fjourn.univ.kiev.ua%2Ftrk%2Fpublikacii%2Fsatshuk_publ.php
5. Перун Т. Загальна характеристика правовідносин у сфері забезпечення інформаційної безпеки в Україні. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка»*. Юридичні науки. 2017. № 861. С. 328–332.
6. Головатий Н.Ф., Голомша Н.Я. Інформаційна безпека сучасних суспільств в контексті глобалізаційних дестабілізуючих процесів. *Науковий часопис НПУ імені М.П. Драгоманова*. Серія 22 : Політичні науки та методика викладання соціально-політичних дисциплін. 2017. Вип. 22. С. 42–45.
7. Кантока М.Г. Правове регулювання інформаційної безпеки держави та громадянське суспільство. *Актуальні проблеми філософії та соціології*. 2017. Вип. 15. С. 60–62.